

Ethics & Wine

“Wine challenges for the 21th century”

10/06/2009

Ethics & Wine was een seminarie voor professionele wijnaankopers met als doelstelling om een stand van zaken te maken rond het begrip “ethische wijnen”. Steeds meer wordt aandacht besteed aan de herkomst en productiewijze van producten. De ecologische en sociale impact wordt steeds belangrijker voor de consument. Enkele gastsprekers werden uitgenodigd om uit te leggen vanuit hun ervaring wat er schuilt achter “ethische wijn”. Zie hier een beknopt verslag.

Duurzame ontwikkeling, ecologische voetafdruk, eerlijke handel, biologische landbouw,... Deze termen horen we elke dag wel in de media. Ook in de wijn zijn er nieuwe ontwikkelingen die rekening houden met ecologische en ethische aspecten. Een interview van Sybille Troubleyn (zie CV in bijlage) met Susan Mc Craith – Master of Wines (zie CV in bijlage) toont aan dat deze nieuwe ontwikkelingen reeds goed ingeburgerd zijn in verschillende landen. Vooral in Groot Brittannië waar Susan afkomstig van is. Ze leidt er een bedrijf gespecialiseerd in “ethische wijnen” (Ethicalwines.com) met een duidelijke klemtoon op biologische en Fair Trade wijnen. Nochtans is haar aanpak breder dan enkel biologische en/of Fair Trade. In haar presentatie toonde Susan ook aan dat ze aandacht besteedt aan verschillende ethische aspecten van wijn, o.a. verpakking, ecologische voetafdruk, afvalbeheer,...

Verloop event

Start 10u30 – einde 14u

10u30 – 10u45 : Verwelkoming deelnemers door organisator Vino Mundo door Vincent De Coninck (zaakvoerder Vino Mundo)

10u15 - 11u45 : Wat zijn biologische of Fair Trade wijnen?

- Sybille Troubleyn (winewise) interviewt Susan Mc Craith (MW – Ethical wine)
- Zuid Afrikaanse Fair Trade wijnbouwbedrijf (Goue Vallei) stelt hun visie voor
- Kauri : Corporate Social responsibility : Wine Not?

12u00 – 14u00 : netwerkmoment met mogelijkheid om wijnen te proeven.

Samengevat:

- **50 decision makers (catering, hotels, administratie, bedrijven,...)**
- **Professionele journalisten**
- **Eerste evenement voor professionelen rond het thema “Ethics & Wine”**
- **Aanwezigheid van wijnprofessionals; Susan Mc Craith – Master of Wine (Ethicalwine.com), Sybille Troubleyn (Weinakademiker – Wine Wise)**

Sfeerbeelden van het evenement : <http://www.portfolio4you.net/Ethics&Wine>

- **Enkele elementen uit het interview met Susan MC Craith
(EthicalWines.com – Master of Wine)**

Ethics & Wine is een seminarie georganiseerd door Vino Mundo met de steun van WineWise, Fair Trade Original, Kauri, Max Havelaar, Jessenhofke, Antwerp Learning Meeting Point, ProChile, Bru en Belvas.

Wat bedoelt u met “Ethical wine”? Wat is er niet ethisch aan conventionele wijnen?

Ethisch betekent dat men verantwoordelijkheid opneemt betreffende de impact op vlak van milieu en sociaal. Er zijn talrijke mogelijkheden om hiermee rekening te houden. Bijvoorbeeld : een eerlijke verloning van uw arbeiders en sociale en mensvriendelijke maatregelen in ontwikkelingslanden,... Wijnbedrijven dragen in hun opzicht meestal hun steentje bij aan een “ethischere” wijnproductie. Er zijn dus nuancerings, niemand is 100 % ethisch en een ander 100% onethisch. Wel mag men stellen dat het essentieel is dat men meer aandacht besteed aan duurzame productiemethodes. Het overmatig gebruik van pesticide en oneerlijke handelspraktijken worden steeds meer verbannen.

Waarom gelooft u in Ethische wijnen? Waarom hebt u gekozen voor dit segment?

Ik was verast te ontdekken dat wijnbouw een zeer grote verbruiker is van pesticiden Ik begon ook steeds meer aandacht te besteden aan de kwaliteit van biodynamische wijnen. Bovendien is een eerlijke verloning voor elke arbeider waar ook in de wereld voor mij een fundamenteel gegeven. Met de oprichting van EthicalWines.com wenste ik mijn steen bij te dragen aan de promotie van “ethische en duurzame productiemethodes”. Mijn expertise en kennis (Master of Wine) gebruik ik nu om deze wijnen geloofwaardigheid bij te brengen.

Is er een markt voor dergelijke wijnen? Heb u een evolutie gemerkt in kwaliteit en kwantiteit?

Er is zeker en vast een markt voor dergelijke wijnen en deze is trouwens groeiend, ondanks de economische situatie. De verkoop van Fair Trade wijnen is sterk gestegen. Wat betreft de biologische wijnen is deze lichtjes gedaald, ook al ben ik overtuigd dat dit enkel tijdelijk is. Ik geloof in een steeds groeiende focus in “ethische wijnen”. Toegegeven is het wel een kleine markt maar deze is groeiend en er zal bovendien steeds meer aandacht besteed worden om wijnbouw steeds ethischer en duurzaam te maken in de toekomst. De kwaliteit van biologische wijnen is over de laatste jaren enorm gestegen. Om de betere biologische wijnen te vinden moet men wel nog steeds een kritische en strenge selectie doen. Wat betreft de beperkte meerkost voor dergelijke wijnen wordt dat gecompenseerd door de extra dimensie en authenticiteit van de wijnen. Een levende bodem brengt karakter aan de wijn.

Meerdere wijnbouwers werken op een ethische manier maar hebben geen label. Wat is uw opvatting?

Ik vind dat niet essentieel. Ik ken de wijnbouwers persoonlijk en weet dat ze ethisch werken. Een label is goed maar geen fundamentele zaak voor mij. Een label is wel van belang om een duidelijke communicatie te voeren naar de consument. Als er een label staat op de fles, is de wijn ook gecontroleerd. Sommige wijndomeinen wensen ook geen label te plaatsen op hun flessen omdat ze vrezen dat dit hun verkoop zou doen dalen. “Ethische wijn drinkers” zijn een kleinere markt dan de conventionele wijn drinkers. Ik meen ook te geloven dat er goede zaken worden gedaan die eerder ‘duurzaam’ zijn dan volledig biologisch. In sommige microklimaten zou dit zelfs beter kunnen zijn voor het milieu aangezien men minder kopersulfaat (bouille bordelaise) moet gebruiken. Het is soms moeilijk om te oordelen, maar ik denk dat we een open geest moeten hebben en deze inspanningen enkel kunnen toejuichen in plaats van te extreem te denken.

- Enkele elementen uit de presentatie van Goue Vallei (Bergendal).

Bergendal Boerdery (Goue Vallei) is gelegen op de Piekenierskloof Mountains, 650m boven zeeniveau, nabij Citrusdal in de Western Cape van Zuid Afrika. Dat zorgt voor een uniek terroir voor de teelt van wijn,droge vruchten, thee en citrusvruchten.

Het wijnbedrijf is opgericht in 1957 en momenteel in handen van 11 producenten. Ze hebben een eigen bottelinglijn voor 480 000 flessen op jaarbasis. Sinds 2003 is Goue Vallei FLO (Fairtrade Labelling Organisation) gecertificeerd. Fair Trade Original (importeur uit Nederland) is hun grootste klant. Jaarlijks verkopen ze 120.000 flessen aan FTO. De productie is verdeeld over schuimwijn, witte wijn (chardonnay, Chenin Blanc), rode wijn (Pinotage, Shiraz) en rosé (Pinotage/Merlot). Ze exporteren eveneens naar UK, Duitsland en USA.

Fair Trade Original geeft een financiële bijdrage voor gemeenschapsbevordering. De premie is gebaseerd op de wijnverkoop en is bestemd voor de 95 permanente en 200 seizoenwerkers.

Dit zijn enkele activiteiten die worden opgezet ten voordele van de gemeenschap en de arbeiders:

- Vorming rond AIDS/HIV, alcohol misbruik, hygiëne,...
- Kinderen gaan naar een kinderdagverblijf
- Gratis maandelijks bezoek aan het ziekenhuis

- Enkele elementen uit de presentatie van Peter Wollaert (KAURI).

Peter Wollaert illustreerde ons wat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO, CSR) in de praktijk betekent. Steeds meer bedrijven besteden aandacht een meer “ethische” manier van ondernemen.

Ethics & Wine is een seminarie georganiseerd door Vino Mundo met de steun van WineWise, Fair Trade Original, Kauri, Max Havelaar, Jessenhofke, Antwerp Learning Meeting Point, ProChile, Bru en Belvas.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is - méér dan alleen maar de wet respecteren en belastingen correct betalen - de volledige bedrijfsvoering in het perspectief van een wereldwijde duurzame ontwikkeling plaatsen. Het is belangrijk dat men MVO plaatst in een visie van Duurzaam (Internationaal) Ondernemen.

Voor Peter Wollaert betekent MVO een manier van ondernemen waar aandacht besteed wordt aan mens en milieu zonder te moeten inboeten op winst. Het is essentieel dat de 3P worden geïntegreerd in de bedrijfsvoering; nl

- People (mensvriendelijk)
- Planet (milieuvriendelijk)
- Profit (economisch rendabel)

Bedrijven worden uitgedaagd om proactief om te gaan met de nieuwe milieu- en maatschappelijke uitdagingen en veranderingen, zowel lokaal als internationaal. De centrale vraag is: dragen wij als ondernemer en als onderneming bij tot het mee oplossen van deze nieuwe milieu- en maatschappelijke uitdagingen of zijn wij mee deel van het probleem? MVO daagt de ondernemer uit om nieuwe, creatieve, winstgevende producten of diensten op de markt te brengen die ethisch en duurzaam zijn. Duurzaam ondernemen betekent ook dat men een gezond en evenwichtig bedrijf kan ontwikkelen door rekening te houden met de verwachtingen van alle "stakeholders" die bij de onderneming zijn betrokken.

GUESTSPEAKERS :

- **Susan McCraith, Master of Wine**

www.ethicalwine.com

The company was founded in 2007 by Susan McCraith, Master of Wine.

After a French degree at Exeter University and a year's postgraduate business studies, she decided to get a job in France in the drinks industry. She spent six months in Bordeaux and two years with Hennessy Cognac before coming back to the UK to work for a Bristol wine merchant. She progressed rapidly, becoming a Director in 1992 and gaining the Master of Wine qualification in 1994.

Headhunted by Waitrose in 1996 as a Central Buyer, she spent just over ten years there helping to build and shape the wine, beers and spirits assortment and marketing activities.

In 2007 she took a decision - left the comfort and security of a full-time job working for one of the UK's best companies to go it alone and set up her own business. It was not an easy decision, as a wine buyer for Waitrose, most people would think she had the perfect job.

Her new company, EthicalWine.com, aims to be as environmentally responsible as possible, recycling their packaging, shredding office waste and using recycled stationery and products where possible. They use local suppliers and minimize unnecessary travel. The increasing coverage in the media about the environment, social responsibility and ethical trading led them to think about 'ethical' wine, wines that address environmental and social issues. The key though is to find good quality wines that have these ethical credentials.

Their mission is seeking out great wines, ethically produced, and bringing them to people who share the same values.

- **Sybille Troubleyn**

www.winewise.be

Her professional training began with the Bruges-based Spermalis hospitality school. It was there that she first caught the bug for wine. It led her to continue her training in Bordeaux, where she graduated with a degree in "Commerce des Vins et Spiritueux" (BTS-Montagne Saint-Emilion) and earned the "Diplôme Universitaire d'Aptitude à la Dégustation" (Université de Talence - Bordeaux).

These studies brought her into contact with wine enthusiasts from all over the world. It was during this period that she first became acquainted with the Wine & Spirit Education Trust.

In 1997, after working for Sopexa and Vinopres, she took a year off to explore the vineyards of the New World. This gave her the chance to visit several [WSET® approved program providers](#). Back in Belgium, she happily accepted the challenge of becoming co-founder and coordinator of the "Eigentijds Vlaams Wijninstituut" -

EVW®, the wine heart of Syntra West. Year long contact with David Wrigley MW of the WSET in London ensured that the EVW® became the first Belgian training centre to offer the WSET® course programmes.”

Today, WineWise offers the WSET® training programmes throughout Belgium both to professionals in wine and hospitality as well as to wine enthusiasts. Sybille became in 2008 also Weinakademiker, which is one of the highest diplomas.

- **Goue Vallei : Bergendal boerdery**

www.gouevallei.co.za

South Africa

Goue Vallei wines are produced at Citrusdal Cellars in the Western Cape of South Africa. The Cellar is a cooperative made up of 78 local farming members. Under Fair Trade guidelines, farmers are guaranteed a minimum price for their grapes which is used to pay workers fair and consistent wages.

An additional Fair Trade premium is paid to the Fairtrade Labeling Organization (FLO) certified farms, which is given directly to the workers. The workers vote on how to spend the additional income collectively, to improve living conditions. In the past, workers have used the money to build common rooms, improve housing and create education funds.

During the last 30 years, Citrusdal Cellars has been committed to improving the quality of life of the local communities involved in the production of their wines. It supports the local, worker-run Community Development Association (CDA), which creates programs and courses for Citrusdal Cellars' workers, as well as members of disadvantaged communities in the region.

Liezl Jantjies

Liezl Jantjies has been living and working at Bergendal Boerdery for the past ten years. Initially she was a team leader and when the Bergendal Rooibos Tea Empowerment project started in 2006, she became a quality controller. There is 50% worker shareholding in the Rooibos Tea Project. She is also the chairperson of the Bergendal Joint Body, a director of the Bergendal Rooibos Tea Company and a trustee of the Bergendal Workers Trust. She has been actively involved in the development and empowerment that has happened on the farm and feels that she has developed greatly on a personal level as a result of this.

Ronel van Zyl

Ronel van Zyl was born in Citrusdal and studied at the University of Stellenbosch. She married Potgieter van Zyl 19 years ago and has been involved in the family business of Bergendal Boerdery ever since. Passion for training and empowerment has always been a cornerstone of the business and Ronel devotes her time and energy to upholding this tradition. She works closely with all the worker representatives on the farm and gives guidance and assistance to enable them to be involved in the social and economic development of the farm. Her vision is for the worker representatives to be able to work independently and have true ownership of the business through empowerment. This perfectly suits her role as management representative on the Joint Body.

- **Peter Wollaert**

www.cafedefiennes.be / www.kauri.be

Peter Wollaert is general manager of Kauri and of the conference centre “café de fiennes” “**Café de fiennes**” the sustainable hub, is a conference centre in the heart of Brussels. Corporate responsibility is of major importance in this centre. Café de Fiennes works with organic catering, ecofriendly materials, green energy,...

KAURI is the Belgian multi-actor learning network and knowledge centre on Corporate Responsibility & NGO Accountability.

Volgende wijnen waren op de proeftafel:

Schuimwijn

1. Crémant de Limoux – Berlène

Region: Limoux – South France

Type : Organic

Grape varieties : Chardonnay, Chenin Blanc, Mauzac

Price indication (HoReCa) : < 10,50 euro exVAT

Witte wijn

Ethics & Wine is een seminarie georganiseerd door Vino Mundo met de steun van WineWise, Fair Trade Original, Kauri, Max Havelaar, Jessenhofke, Antwerp Learning Meeting Point, ProChile, Bru en Belvas.

2. Sollatio Bianco - Cantina Foraci

Region: Sicily – Italy

Type : Organic

Grape varieties : Trebbiano, Grecanico, Inzolia

Price indication (HoReCa) : < 4,00 euro exVAT

3. Torrontes - La Riojana

Region: Famatina Valley – Argentina

Type : Organic & Fair Trade (Max Havelaar)

Grape variety : Torrontes

Price indication (HoReCa) : < 5,50 euro exVAT

4. Touraine Mesland Blanc – Château Gaillard

Region: Loire - France

Type : Biodynamic

Grape varieties : Chardonnay, Chenin

Price indication (HoReCa) : < 6,00 euro exVAT

5. Jardin Blanc - Le Plan

Region: Rhône - France

Type : Organic

Grape varieties : Viognier, Roussane

Price indication (HoReCa) : < 6,00 euro exVAT

Rode wijn

6. Graciano – Dominio Castillo

Region : La Mancha - Spain

Type : Organic

Grape variety : Graciano

Price indication (HoReCa) : < 5,00 euro exVAT

7. Costières de Nîmes Rouge – Domaine Cabanis

Region : Costières de Nîmes - South France

Type : Organic

Grape varieties : Mourvèdre, Syrah, Grenache

Price indication : +/- 5,00 euro exVAT

8. Cabernet Sauvignon - Lautaro

Region: Curico Valley - Chili

Type : Max Havelaar (Fair Trade)

Grape variety : Cabernet Sauvignon

Price indication (HoReCa) : < 5,00 euro exVAT

9. Pinotage – Goue Vallei

Region: Citrusdal - South Africa

Type : Max Havelaar (Fair Trade)

Grape variety : Pinotage

Price indication (HoReCa) : < 5,00 euro exVAT

Meer info :

Meer info:

Biologische wijn

De biologische cultuur is gebaseerd op de principes van de teelt in een levende, evenwichtige grond en houdt rekening met de natuurlijke cycli van het biologisch leven en met het respect voor het milieu. Alle gebruik van chemisch samengestelde producten is verboden. De grond wordt met natuurlijke, humusrijke meststoffen gevoed, de biologische activiteit in grond en plant wordt bevorderd, de weerstand tegen ziektes wordt aangescherpt. Geen enkel schadelijk residu wordt achtergelaten in de boven- en ondergrond. Met andere

woorden; Alle chemische bestrijdingsmiddelen zijn verboden, geen of uiterst beperkt gebruik van sulfiet, gebruik van nuttige insecten.

Om fraude te vermijden is de term "biologische teelt" beschermd door de Europese Unie. De controle en opvolging van de productie wordt onder supervisie van het Ministerie van Landbouw door onafhankelijke organismen minstens één maal per jaar doorgevoerd. Dit certificaat is slechts voor één jaar geldig en moet telkens na controles vernieuwd worden. Elke inbreuk op het lastenboek wordt met onmiddellijke uitsluiting bestraft.

Biologische wijn wordt ook steeds gemaakt met respect voor het evenwicht van de natuurlijke elementen van de grond en de druif. Zo wordt het onkruid bijvoorbeeld bestreden op manuele en mechanische manier dwz. eggen, wieden, ploegen. Gezien de plant en de druif in principe gezond is, moet dan ook geen beroep gedaan worden op chemische insecticiden en fungiciden om ziektes te bestrijden. Af en toe wordt wel kopersulfaat (Bordelese pap) gebruikt om bepaalde ziektes te voorkomen.

Eeuwenlang werd alle wijn biologisch gemaakt. Na de tweede wereldoorlog kwam hierin verandering door de snelle groei van de chemische sector. De meerderheid van de wijnbouwers koos voor deze oplossing uit gemaksoverwegingen en uiteraard omdat het rendement hiermee spectaculair steeg, zij het ten koste van de kwaliteit! Een kleine minderheid van de wijnbouwers weigerde uit principe om deze toer op te gaan. Het moet gezegd, dat de eerste jaren de kwaliteit van deze wijnen niet bijzonder was.

Biodynamische wijnen

Het maken van biodynamische wijn berust op dezelfde grondprincipes als deze van de gewone biologische wijn. Toch heeft deze een meerwaarde. In de biodynamische cultuur gaat men ervan uit dat elk levend wezen een emanatie is van de totale kosmos. Grondlegger van deze principes is Rudolf STEINER (1924).

De studie en de invloeden van de kosmische stralingen staan centraal in deze cultuur. Bij middel van een hemelkaart worden de werkzaamheden in en rond de wijngaard en bij de vinificatie afgestemd op de stand van de hemellichamen en op de levensritmes. Bovendien wordt gebruik gemaakt van diverse biodynamische preparaten (vergelijkbaar met homeopathische bereidingen), die op de grond en de druivenranken verstoven worden.

De resultaten van deze ingrepen komen tot uiting zowel in de wijngaarden als in het eindproduct. Ziektes komen omzeggens niet voor in deze teelt. De planten zijn hiervoor quasi immuun. De wijn is steeds van een bijzondere finesse en behoort tot het beste dat in de wijnwereld aangeboden wordt.

Fair Trade wijnen

Eerlijke handel (Fair Trade) is gegroeid uit een besef dat de baten van de groeiende internationale handel op een onrechtvaardige manier verdeeld zijn. De eerlijke handelsbeweging zorgt voor een solidaire handelsrelatie tussen Noord en Zuid. In het Zuiden ontvangen kleine en middelgrote producentengroepen een directe en rechtvaardige prijs en kregen zo toegang tot de exportmarkt. Voorheen produceerden zij enkel voor de lokale markt, die ontoereikend is. De tussenhandelaars bezaten het monopolie over afzet en vervoer.

Om als eerlijk handelsproduct te worden bestempeld, moet het product aan verschillende soorten criteria voldoen. Die criteria hebben betrekking op het democratische karakter en de participatieve structuur van de

Ethics & Wine is een seminarie georganiseerd door Vino Mundo met de steun van WineWise, Fair Trade Original, Kauri, Max Havelaar, Jessenhofke, Antwerp Learning Meeting Point, ProChile, Bru en Belvas.

coöperaties. Andere criteria gaan over het al dan niet uitbetalen van correcte lonen, de garantie van vakbondsvrijheid en het voorzien van behuizing waar nodig. Op plantages en in fabrieken moeten ook minimumcriteria voor gezondheid, veiligheid en milieu vervuld zijn. Kinderarbeid of gedwongen arbeid zijn uit den boze.

Andere criteria zetten de producenten aan om voortdurend te werken aan de verbetering van de werkomstandigheden en de productkwaliteit, om de ecologische duurzaamheid te verhogen van hun activiteiten en om te investeren in de ontwikkeling van hun organisaties en van hun producenten en arbeiders

Max Havelaar, Label voor eerlijke handel

Max Havelaar koopt of verkoopt niets. Het is het onafhankelijk keurmerk voor eerlijke handel. Het Max Havelaar keurmerk vindt u enkel op producten die aan de internationale criteria voor eerlijke handel voldoen. Deze hebben te maken met de manier waarop geproduceerd wordt en de prijs.

Het Max Havelaar keurmerk biedt de consument een garantie: het bewijs dat de boeren in het Zuiden een rechtvaardige prijs krijgen voor hun oogst en dat de landarbeiders in correcte omstandigheden werken.

Om die garantie te kunnen geven controleert Max Havelaar de hele keten van producent tot consument. Binnen deze keten spelen boeren, arbeiders, ondernemers en consumenten elk hun eigen rol.

Het internationaal keurmerk voor eerlijke handel bestaat in veertien Europese landen, in Canada, de Verenigde Staten en Japan.

Wijn & eerlijke handel

Fair Trade wijn wordt geproduceerd in Argentinië, Chili of Zuid-Afrika. Bij de productie van deze wijnen is het belangrijk dat de lokale bevolking, zowel arbeiders als boeren, actief wordt betrokken. Elke wijnboer ziet zelf hoe hij die samenwerking organiseert. Er zijn verschillende mogelijkheden.

Dit zijn een paar voorbeelden van positieve en eerlijke samenwerking:

- Druiven worden aan een eerlijke prijs aangekocht bij kleine boeren en cooperatieven uit de regio.
- Arbeiders van de wijnhuizen worden eerlijk verloned en hebben recht op verschillende voordelen, vb. goedkope huisvesting op het domein, crèche en onderwijs voor de kinderen,-

VOOR MEER INFO :

Vincent De Coninck – Vino Mundo

0478/62 15 82